

Юрий БОРИСОВ

ОЛОНХО ЭЙГЭТИГЭР УМСУГУЙУУМ

Мин аан бастаан олонхо туһунан чопчу өйдөбүлэ суох киһи этим. Онтон баара, Амма улууһун Эмис нэһилиэгин орто оскулатыгар 7 кылааска үөрэнэ сырыттаһына 2003 сыллаахха П.А. Ойуунускай 110 сааһын туолар үбүлүйдээх сылыгар улууустаабы литературнай күрэх биллэриллибитэ. Онно учууталым Татьяна Тарасовна Степанова, саха тылын, литературатын учуутала: «Бу күрэххэ кыттыахха наада», – диин элпитэ.

Онуоха «Айыы киһитэ аһыныгас санаалаах, күн киһитэ көмүскэс майгылаах Кэскил Бухатыыр» диин тэттик олонхону суруйан, онон кыттан Гран-При бириис хаһаайына буолбутум. Дьэ онтон саҕалаан санаам көтөбүллэн олонхонон дьарыгыран барбытым.

Учууталларым, уһуйааччыларым «Олонхону суруйар киһи олонхолуохтаах» диин куруук этэн, хаайан тахсаллар этэ. Бастаан утаа ырыатын кыайбат этим, тылынан этиитин уонна абааһы ырыатын дьигиһитиитин эрэ сатыыр этим.

Дьэ 2004 сыл сааһыгар Сунтаар улууһун Күүкэй нэһилиэгэр «Олонхо дойдутун оҕотобун» республикатаабы

Юрий Петрович Борисов,
Олонхо научнай-чинчийэр институт
научнай архыыбын сэбиэдиссэйэ.

фестивальга кытта барар чиескэ тигистим. Онно тийээн баран оҕолор олус үчүгэйдик ыллыылларын көрөн бэри диин бэркиһээтим, сөрү диин сөхтүм. Мин дьолбор, Амма Бөтүнүттэн Анисия Даниловна Софронова салайааччылаах «Оллоон» диин бөлөбүнэн олонхону толорор кыргыттар тийэ сылдьаллар эбит. Дьэ туран кинилэри кытта билсэн, кыттыһан били олонхобун кэрчиктэринэн үс кыыска оруолларынан түнэттим. Бэйэм тылынан этиитин итиэннэ абааһы бухатыырын ырыаларын ыллаатым. Инньэ гынан кыбыттарыылаах түгэнтэн мүччү көттүм. Онтон ыла «Олонхо дойдутун оҕотобун» фестивалга сыл ахсын оскуолабын бүтэриэхпэр дылы көтүппэккэ кыттар буолбутум. Куруук илии тутуурдаах, өттүк харалаах кэлэр буолбутум.

2004 сыллаахха, ахсыс кылааска үөрэнэ сырыттаһына, кыһынны өрөбүл саҕана Амма улууһун музыкальнай оскуолатын көбүлээһининэн, «Айыы киһитэ аһыныгас санаалаах, күн киһитэ көмүскэс майгылаах Кэскил Бухатыыр» олонхобунан Галина Анатольевна Лыткина диин сана үөрэбин бүтэрэн кэлбит кыыс сценарий суруйан испэк-тээкил туруорбута. Онно Амма улууһун араас нэһиликтэриттэн оҕолору түмэ тардан кытыннарбыттара. Миигин айыы

бухатыыра Кэскил Бухатыыр буол диин кэбиспиттэрин кыбыстаммын уонна бэйэбин мөлтөхтүк ыллыбын, кыайыам суоҕа диин сананар буоламмын кыккыраччы akkaастанаммын, абааһы уолун оруолун үөрэ-көтө толорбутум.

2005 сыллаахха Сунтаар Күүкэйигэр «Олонхо дойдутун оҕотобун» диин сайынны лаабырга Никандр Прокопьевич Тимофеевка дьарыктанан, дьэ син кыра-кыралаан ыллыыр буолбутум. Бастаан утаа Сорук Боллур ырыатын онтон да атын персонажтар ырыаларын толорор буолан барбытым.

Бу санаатаахха, бастакы олонхом тыла-өһө судургу соҕус буолан, кыра саастаах оҕолор өйгө үөрэтэн олонхолуурга холоноллуругар туһалаах эбит быһылаах. Ол курдук, Амма Бөтүнүттэн Нинель Борисова, Бүлүү Чинэкэтиттэн Ньургуйаана Барахова бастаан толорбут олонхолоро буолар.

Онтон 2007 сыллаахха куорат сахалыы тыллаах оскуолаларын иһинэн ытыллыбыт «Айар тыл абылана» диин күрэххэ «Баһырбаастаах аттаах Баабый Баатыр» диин олонхону суруйан кыттыбытым. Онно эмиэ «Гран-При» буолбутум. Бу айымньыга төһө кыалларынан олонхо каноннарын тутуһа сатаабытым, бастакыбар биир эрэ бухатыыр баар эбит буоллаҕына, манна интэриэһинэй

собус буоллун диэн икки бухатыыры ойуулаабытым.

2007 сылтан сабаллаан, устудьун үрдүк аатын сүгүөхпүтүн сылын аайы «Мунха олонхото» диэн ыччат республикатаагы фестивалыгар көтүппэккэ кыттабын. 2011 сыллааха бу олонхобун толорон бастын бириини туппутум.

2012 сыллааха Москва куоракка

Саха сирин күннэригэр үс буолан баран олонголоон кэлбиппит. Онон Петр Максимович Тихонов, Петя Попов уонна мин толорбуппут. Москва куорат дыноно син сэнээрэллэр эбит этэ.

Билигин бэйэбин бэйэм сыаналыыр эбит буоллахпына, ырыатыгар эрчиллэрим син түмүктээх буолан ээр диэн үөрэбин.

Онтон тылын-өһүн чааһыгар сыана быһар ордук уустук. Онон аабааччы бэйэтэ истэн, ааһан сыаналыыра ордук курдук буолааччы.

Онон бэйэм саастылаахтарбар, ыччаттарга туһаайан этиэм этэ: олонхону сэнээрэн истин, куруук эрчиллэ сылдьың, оччобуна олонхо бэйэбитин сайыннарыаҕа диэммин.

«Баһырҕастаах аттаах Баабый Баатыр»

Былыргы дьыл
 Быһылааннаах мындаатыгар,
 Урукку хонук
 Охсунуулаах ортотугар,
 Огдолуйбут кэмим
 Отой аннараа өттүгэр,
 Ойон тахсар
 Аалы көмүс сарданалаах
 Аламай манан күннээх,
 Кэртэххэ да бүппэт,
 Кутаалаатааха да көбүрээбэт
 Күөх ойуурдаах,
 Уолан бараммат
 Улуу туран уулаах
 Орто туруу дьабыл дойду
 Тиин тилэҕин саҕаттан
 Үөскээн-үөдүйэн,
 Кэнээн-тэнийэн,
 Үүнэн-сайдан,
 Көбөрөн-набаран,
 Чэчирээн-чэлгийэн
 Турар эбит доҕоттор!
 Тула өттүн
 Өйдөөн-дьүүллэнэн
 Анааран көрдөххө
 Хайдаҕый дэстэргит,
 Мунгурун булбатах
 Устан бүппэт уулаах,
 Силис уутунан силбэнэн
 Сир тымырыттан эбинэн,
 Сирили-дырили тэбинэн,
 Кутулла-суккулла айманар,
 Кыһынын-сайынын устар
 Улуу Эбэ өрүстэрдээх эбит.
 Туруу дойду
 Тилэҕэ буолбут
 Үүт туман бүрүөһүннээх,
 Мунутуур чыпчаала,
 Чарапчыланан да көрдөххө,
 Харааха көстүбэт
 Турук таас хайалардаах эбит,
 Хантайан көрдөххө,
 Үс биттэктээх
 Үрүт мөнүөннээх,
 Үрүмэ долгун урсуннаах

Өндөл манан халлааннаах эбит.
 Устата мээрэйдэммэтэх,
 Улаҕата көстүбэтэх,
 Оломо биллибэтэх,
 Күүгэннирэ-долгуннура турар
 Улуу куйаар байҕаллаах эбит.
 Туруйа кыылым
 Тохтоон ааһар
 Тунаа манан
 Томтордоох эбит,
 Кыталык кыылым түһэн
 Ыллаан ааһар
 Кылбаа манан
 Кырдаллардаах эбит,
 Сылбах тиит сыстыбатах
 Сылбаран манан
 Сыһылардаах эбит,
 Тардыы көмүс талахтардаах эбит,
 Изҕии көмүс иирэлэрдээх эбит,
 Мотуок солко
 Мутукчалаах мастардаах эбит,
 Сарыы солко сэбирдэхтэрдээх
 Сиздэрэй таһаалаах
 Хатыннардаах эбит,
 Хаарыс солко лабаалардаах
 Харыйа мастардаах эбит.
 Ол тунаа манан томтордор
 үрдүлэриттэн
 Күн сирин сирийэ көрдөххө,
 Айыы аймаҕын улуһун
 Аалы көмүс киинигэр
 Аҕыс салаалаах
 Ача күөх от тэллэхтээх,
 Сэттэ салаалаах
 Сиибиктэ от көбүөрдээх,
 Үс салаалаах
 Үкэр күөх от үктэллээх,
 Күн киһитин изиэхситэ
 Илэ кырдык эргиллибит,
 Сылгы сүөһү дьөһөгөйө
 Көстө-бааччы сөрүөстүбүт,
 Ынах сүөһү айыһыта
 Ала чаччы ханхаламмыт
 Аан алахчын хотун иччилээх
 Аҕыс салаалаах

Аал луук мас
 Силигилии үүнэн чэчирээн,
 Сир ийэ килбэйэр киинигэр
 Сириэдийэн турар эбит оҕолоор!
 Субу туран
 Аан маннай үөскээбит
 Аҕа тойон салаата
 Субу курдук диэн
 Санаа онгостон
 Санара турбута үһү:
 «Көр бу,
 Аһара үүнэн улаатан
 Кыырай дьэңкэ халлааны
 Кырыылаах салаабынан
 Тоҕо үүнэн таҕыстаһына,
 Үөһээ дойду адырҕалара,
 Үрүт дойду атырдарара,
 Үтүөнү онордун диэн
 Үөрэллэрэ биллибэт,
 Улуу күтүрдэр
 Уордайбыт санааларыгар
 Тоҕус түүннээх күнү мэлдьи
 Тугу барытын
 Тоҕута көтөр тыалы түһэрэн
 Тоноһоспун тоһутохтара!
 Дьэ оччоҕо буоллаҕына,
 Дьоллоох үтүө бэйэм
 Тосту сытыйан хааллахпына,
 Ынах сүөһү
 Айыһыта салыһа буоллаҕа,
 Сылгы сүөһү
 Дьөһөгөйө төннүө буоллаҕа,
 Киһи киэнэ
 Изийэхситэ эргиллиэ буоллаҕа» –
 диэн
 Халлааннаах былыты
 Кыратык да таарыйбакка
 Ханньарыйан тахсан,
 Таннары түһэн,
 Намыһыйан үүнэн,
 Төбөтүнэн өҕүллэн,
 Үрүт илгэнэн
 Күрүлэччи саккыраан түспүтэ,
 Кылыһыктыыр оттордоох
 Кылбачыгас долгуннаах,

Айыы киһитэ
 Аһыныгас майгылаах,
 Айыы хаан уола
 Айысхаан бухатыыр буоллуун
 Дьээн ааттаабыттар үһү.
 Кэм кэрдии аспытын кэннэ,
 Илин астары
 Элэмэстийэрин саҕана,
 Кэлин астары
 Кэрэмэстийэрин саҕана,
 Тахсан эрэр күн
 Сарданатын курдук,
 Киирэн эрэр күн
 Килбиэнин курдук,
 Кэрэ бэйэлээх кыыс оҕону
 Күн сири көрдөрөн
 Дьоллоро өссө үрдээбит,
 Санаалара өссө сиппит.
 Кыыс оҕо барахсан
 Аҕыс сааһын туолуор диэри
 Аналлаах аата суох буолан
 Аата суох сылдыһыбыт,
 Арай биир үтүө күн
 Аҕалаах ийэтэ
 Кыыстарын кэрэ куолаһын
 Кулгаахтарын уһугунан истэн
 Күөрэгэйгэ ханыылаах,
 Кэрэ чуор куоластаах,
 Күөрэгэйдээн Куо буоллун дьээн
 Ааттаабыттар эбит.
 Бу кыыс оҕо кыланнааҕа
 Уон алтатын туоларын саҕана,
 Күөрэгэйдээн Куо барахсан
 Аатырар кэрэ дьүһүнэ
 Аҕыс аартыктаах
 Аан ийэ дойдуну
 Сиккиэр тыалга уйааран
 Тилийэ көппүт эбит.
 Төрөөбүт төрүт сирдэриттэн
 Тойон киһи бөҕө ааттанан араһан,
 Күөрэгэйдээн Куону
 Кэргэн ылыан баҕарар,
 Күтүөт киһи бөҕө
 Кэлэн көрдөөн көрбүттэр.
 Кэлбит дьон элбэхтэриттэн,
 Бары да баайдаах-дуоллаах
 Бэлиэ дьоннорун иһин,
 Айбыт аар тойон аҕата
 Аҕыс күнү мэлдьи
 Сыта-тура толкуйдаах баран
 Өрөөбүт уһун өһүлэн,
 Хонмут уһун хоннорон
 Субу курдук дьээн
 Саналаах буолбут:
 – «Дьэ-бу,
 Сир-сир аайыыттан
 Саха чулуу уоланнара
 Субу бэлиэ күннэ

Тахсан эрэр күн
 Сарданатын курдук,
 Киирэн эрэр күн
 Килбиэнин курдук
 Кэрэ дьүһүннээх
 Күөрэгэйдээн Куо кыыспытын
 Күндү кийиит ғынаары
 Кэпсэтэ кэлбиккит даҕаны,
 Суос соботох кыыс оҕом
 Сүрэбин анарын булбата,
 Аналлааҕын таайбата,
 Кырдыаҕаһы баалааман даа!
 Сарсынны күн сарыалыгар
 Саамал кымыс утахтах
 Саха улуу малааһынын
 Ытык ыһыағы ыһыахпыт,
 Ыһыах онньууларыгар
 Кыайбыт-хоппут
 Күүстээх-уохтаах киһиэхэ
 Кыыспыт тахсыам дьээн
 Тылын эттэ!»
 Мустубут дьон
 Бағалара бэрт буолан
 Бу күн хараҥа түүнэ
 Буолуор диэри
 Бэлэмнэнэн тахсыбыттар
 Сарсынны сылааны күн
 Сарданата тыгыта
 Сиздээн-туомнаан
 Ытык ыһыағы ыспыттар,
 Ырыаһыт бастыннара
 Ырыа ыллаан ырааппыттар,
 Тойкусут туйгуннара
 Тойук туйон доллоһуппунтар,
 Оһуоһайдыт ааттаахтара
 Оһуоһай этэн көппүттэр,
 Олонһоһут ааттаахтара
 Олонһолоон оноһуйбуттар.
 Күн ортото буолуута
 Күтүөт буолуон бағалаах дьон
 Күөн көрсүһэн
 Күрэс былдыспыттар.
 Үрүң түүнү үмүрүтэн эрдэхтэринэ
 Алдырһайынан аарыгырар,
 Ынырыгынан ыарыгырар,
 Арбаанны халлаан сиксигиттэн
 Хара былыттар
 Харсыһан кэлэн
 Халланы бүөлээн,
 Харананы халытан,
 Киһи куйахата күүрүөх
 Ыар этиннэр нүңсүйэн эттилэр,
 Киһи эрэ хараҕа саатар
 Кута куотуох үлүгэр
 Чабылған чабыллан чабылыйда,
 Ытыс таһынар
 Ыас хараҥа түстэ
 Бар дьон соһуйан-уолуйан

Үрүө-тараа сүүрдүлэр.
 Хараҥа хотугу халлаантан
 Хара сүдү улахан холорук
 Сири-буору көтүтэн
 Кырыһы хайа сотон
 Халыйан кэлэн
 Бу ыал баараҕай таһаалаах
 Балаҕан дьэилэрин диэки
 Бу тигинээн кэлэн
 Биирдэ хорус ғыммыт.
 Өйдөнөн кэлэн
 Тири тиэрбэс харахтарынан
 Өйдөөн дьүүллээн көрбүттэрэ,
 Сүүһүн ортотугар соботох харахтаах,
 Түөһүттэн үүнэн тахсыбыт
 Токуруһа сытыйбыт тарбахтардаах
 Суос соботох анаар илиилээх,
 Самытынын ортотуттан үөскээбит
 Токуруйа сытыйбыт
 Анаар атахтаах,
 Сыыр быра
 Синнэн түспүтүгэр дылы
 Сымара таас сирэйдээх,
 Арбааһын түүтүн
 Кэппитинэн төрөөбүт
 Абааһы аймағын атамаана
 Утуйа сыттағына
 Уолукка астаха
 Уолуйан уһуктубут
 Уот Уоппунт
 Уот уобурдаан обургу
 Ыра баран ырыалаах буолбут,
 Тоҕо баран тойуктаах буолбут:
 «– Ар-дьаалыа, ар-дьаалыа!!!
 Тоҕус былас суһуохтаах,
 Туналғаннаах ньуурдаах,
 Тахсан эрэр күн
 Килбиэнин курдук
 Кэрэ дьүһүннээх,
 Күөрэгэйгэ холоонноох
 Кылыһахтаах кэрэ куоластаах,
 Күөрэгэйдээн Куо кыыскытын
 Кэргэн биэрээри
 Күтүөт буолуох киһини
 Сэмээр көрүнэ сылдыар
 сурахтааххыт!
 Истэн-билэн кэбиһин
 Күндү күтүөт буолаары бу
 Кэлэн күттэллэн турабын,
 Биэрдэргит да ылыаҕым,
 Биэрбэтэргит да ылыаҕым
 Аҕала тардын,
 Аҕала тардын!!!» – диир,
 Ардыас ғыммытыгар
 Аар-дьаар сыт саба биэрэр.
 Дархан тойон
 Уһан түһэ сыһа-сыһа
 «– Дьэ бу,

Аржаһыттан тэһииннээх
 Айыы хаан аймажа
 Абыраан даа!!!
 Көхсүттэн тэһииннээх
 Күн-өркөн улууһун дьоно
 Көмүскээн даа!!!»
 Итини истэн уолан дьон
 Көмүскүүр санаалара
 Уолуктарынан оонньоон
 Уолуйбакка ыгылыбакка
 Дурда-хахха буолбуттар,
 Былчыннара күүрэн
 Быыппаста турбуттар.
 Абааһы атамана
 Күлэн аларастыы-алларастыы
 Өрүһүйүөх буолбуттары
 Өлөртөөн кэбиспит,
 Күннэрин киллэртээбит.
 Тыыннаах хаалбыт өттө
 Тилэхтэрэр эрэ харааран көстүбүт
 Атах балай мээһэ сүүрбүттэр.
 Уот Уоппут
 Уот Уобурдаан обургу
 Хатыылаах балажан халжанын
 Тоҕо тэбэн киирэн
 Халын эркиннээх хаппахчыны
 Чараас хаптаһын курдук
 Хайа тэбэн киирэн
 Тоғус былас суһуохтаах
 Туналжанныах ньуурдаах
 Тахсан эрэр күн
 Сарданатын курдук,
 Киирэн эрэр күн
 Килбиэнин курдук
 Кэрэ дьүһүннээх
 Күөрэгэйдээн Куону
 Көтөбөн ылбыт да,
 Хаһытаппытынан-сарылаппытынан
 Хотугу хормоньулаах
 Халлаан диэки
 Соҕотохто субурус гынан
 Илдьэ бара турбут.
 Илиэһэй аймаҕын
 Алдьатыылаах дойдутун
 Абыс атахтаах ообуй
 Хара элэмэс ата,
 Хаража тэстэринэн
 Хаардаах сирдэри
 Суптурута көтөн,
 Бадараан сирдэргэ
 Батыллан көрбөккө,
 Кыһыл кыырпах
 Кумахтаах сирдэри
 Кыраһалаабыт хаар курдук
 Көтүтэн ааһан,
 Таастаах сирдэргэ
 Тохтоон көрбөккө,
 Туруору таас хайалар

Тэллэхтэрин ааһан,
 Туруу дойдуттан
 Тэскилээн ааһар
 Артыгы арыһан,
 Аллараалыыр дойдуга
 Ангардаста дьирэс гынан
 Төрөөбүт төрүт сиригэр кэлэн
 Түөрт атабынан үктэнэн
 Тохтуу бизербит.
 Күтүөт буолуохсут
 Уоран –талаан ажалбыт
 Кийиит кыһын
 Кыырай хараҥа халлаанга
 Кытаран көстөр
 Кыһыл хайа кирбиитигэр
 Халын дэриэспэ таастары
 Эркин курдук уурталаан,
 Хаппахчы онорон,
 Киллэрэн кистээн кээспит.
 Кыыс оҕо барахсан
 Хотторбут хомолототуттан,
 Кыаттарбыт кыһыгыттан
 Хара буспут моонньоон
 Харахтарын уута
 Халыс гынан
 Харыс дириннээх чалбаҕы үөскэтэн,
 Алтан чуораан
 Айаҕын атан
 Алаһа дьэитин
 Аламай манган күнүн
 Аймах-билэ дьонун ахтан
 Субу курдук ырыалаах,
 Сити курдук тойуктаах буолбут:
 -«Ыый, ый-ыйбыан,
 Аай, аай-айбыан
 Аламай манган күннээх
 Айыы хаан улууһуттан
 Бухатыыр бэрдэ убайым
 Бу тийээн кэлэн
 Быыһаан илдьэн
 Бар дьоммун, ийэбин-аҕабын,
 Алаһа дьэбин көрдөрүү!!!
 Чыныс хаан ыйааҕа
 Ыараханын даҕаны,
 Дьылҕа хаан оноруута
 Ынырыгын даҕаны!
 Харыстатарым эрэ
 Хараҕым уута,
 Көмүскэтэрим эрэ
 Көмүскэм уута» буоллаҕа диэн
 Ытыы-сулана олороохтообут
 Ону истэ охсон
 Абааһы уола буолуохсут
 Хардалаах буолла:
 «- Аар татай оҕолоор
 Ама да ахтыбытын иһин
 Аргый тыллаһыаххын,
 Айаххын кыатана туттуоххун

Аймаммытын тугун сүрэй?!
 Алтан далбардаах
 күөрэгэйим оҕотоо,
 Аҕыйах хоноот
 Хойго сытар
 Холооннообун буолуом
 Оронно сытар
 Оҕоһуулаабын буолуом»
 Ити кэмнэ-кэрдиигэ
 Күн киһитэ
 Көхсүттэн тэһииннээх
 Көмүскэс санаалаах,
 Айыы киһитэ
 Аржаһыттан тэһииннээх
 Аһыныгас майгылаах,
 Алтан Аранас аттаах
 Айысхаан бухатыыр
 Баай барыылаах
 Байанай оҕонньор
 Биэрбит булду күөтөбөн
 Өттүк харалаах,
 Илии тутуурдаах
 Баай хара тыатыттан кэлэн
 Уот Уоппут
 Уот Уобурдаан
 Күүс өттүнэн
 Күтүөттээбит сураҕын истэн,
 Кыһыһар хаана
 Көхсүтүнэн киирэн,
 Уордайар хаана
 Уолугунан оонньоон,
 Балтын төннөрөр баҕалаах
 Ача күөх окко
 Олоро түһээт
 Аал уотун оттон
 Айысхаан бухатыыр
 Алгыс сыалааҕын этэн
 Аман өһүн туойа олорбута үһү:
 «- Дьэ-буо,
 Дьэ-буо
 Аал уотум иччитэ,
 Ала туйгун,
 Бырдыа Бытык,
 Сээркээн Сэһэн
 Кыһыл төбө,
 Кырдыаҕас тойонуом
 Хатан Тэмизрийэ эһэкээн,
 Чуор кулгааххын
 Чөрөтөн иһит
 Күнгэ көрбүт
 Күөрэгэйдээн Куо балтыбын
 Уот уоппут
 Уот Уобурдаан обургу
 Уоран-талаан барбыт!
 Ир суолларын ирдээн
 Тон суолларын тордоон
 Төнүннэрэр санаалаах
 Турунан эрэбин

Алгыһын сылаабыттан
 Ажалан кулу даа!» - диэт
 Ыксаабыт киһи быһыытынан
 Ыныырдаах атыгар «лап» гына
 Ыстана-олоро бизэрээт
 Собуруунну
 Содуомнаах-суостуганнаах
 Соһо тураҕас манан халлаан диэки
 Соботохо
 Субурус гынан хаалла.
 Сылы эргиччи
 Айаннатан аһарын
 Аһар былыт
 Ардахтаан аастабына,
 Хаардыр былыт
 Хаардаан аастабына билгэлэнэн,
 Быһыыта бизэс сыл айаннаан,
 Тон суолларын тордоон,
 Ир суолларын ирдээн,
 Туһаннаах сиригэр
 Тийэн кэлэн
 Уот Уоппут
 Уот Уобурдааны
 Уун утары көрөн туран
 Уордайа турбут эбит:
 «- Кер бу,
 Кер бу
 Түүн сырыылаах
 Түүлээх уллунах
 Чаннаах чабырбай
 Атаҕастыыр эрэ дьонун
 Кырдыа барбыт дьоннор,
 Кыыс, оҕо-дьахтар эбит!
 Кыабын тийибэт буолан
 Киһи суоҕуна
 Кыайан барбыккын,
 Күүстээх суоҕуна
 Күннээн барбыккын!
 Кыах өттүнэн баһыйан
 Күүс өттүнэн хотон
 Өй өттүнэн сүүйэн
 Өлөрөн-өһөрөн бара иликпинэ,

Хаан толору,
 Эт бүтэй эрдэххинэ,
 Эрэйдээбэккэ-буруйдаабакка эрэ
 Этиһиитэ-охсуһуута суох
 Эн миэхэ балтыбын
 Бизэрэн ытыах тустааххын!!!»
 Маны истэн баран
 Уот Уоппут
 Уот Уобурдаан
 Тоҕо баран
 Тойуктаах буолбут
 Ыыра баран
 Ырыалаах буолбут:
 «-Аар-дьаалыа,
 Аар-таатай оҕолоор!!!
 Көрөллөөр-көрбөттөөр,
 Кып-кыра буолан баран
 Тумуһун туһун,
 Тылын кыһытын!
 Анаар да аһыбар
 Амтанын биллэрин
 Анаарбакка турабын,
 Биир да тииспэр
 Сытын иннэрин
 Билбэппин эбээт нойоон!
 Мин бэйэлээҕи кытта
 Күрэс былдыһан,
 Кыах кэмнэһэн,
 Кыайан бараргын
 Көрбөккө турабын!
 Эйигиннээҕэр буолуохтары
 Эттэрин эттээн
 Тириилэрин хайытан
 Иэннэрин эриэннээн
 Оройдорун охсон
 Чэгэйдэрин тэһэн
 Чабыл манан күннэриттэн
 матарбытым!!!
 Кыайа үөрүйэх киһи
 Кыайаа инибин
 ha-ha-haa!!!» – диэн
 Эриэн ыт

Элэгэр тэбиэх,
 Күөрт ыт
 Күлүүтүгэр түһэриэх,
 Күлүү гынан
 Күлэ турбута.
 Уот Уоппут
 Уот Уобурдаан обургу
 Ханас илиитигэр
 Хааннаах хара дьэрэкэй болотун,
 Уна илиитигэр
 Уһун уктаах сүллүгэһин туппуһунан
 Утары атыллабытыгар
 Айыы киһитэ
 Анаар илиитигэр
 Саабылаан батыйатын
 Сулбу тардан ылан
 Саайталаан барда.
 Абааһыбыт уола
 Аһаран бизэрэ сылдьан
 Сэби сэккэ тоһуйда,
 Үнүүнү үнүүгэ аста,
 Батаһы батаска
 Түһэрбитинэн барда.
 Сити курдук
 Сэттэ күнү мэлдьи
 Өрө холоруктуу
 Охсуһа сырыттылар.
 Чабырбай тыаһа
 Тохтоло суох иһилиннэ,
 Сынгаах тыаһа
 Сотору-сотору билиннэ.
 Субу сылдьан
 Саха ураанхай киһитэ
 Сэниэтэ быстара буолла.
 Абааһы уола
 Абарбыт санаатыгар
 Адьас тохтоппокко,
 Уордайбыт санаатыгар
 Олох уурайбакка,
 Бизэртэлээн быллырбатта,
 Саайталаан саллырбатта...